

Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen 2021-04-21
Anna-Stina Påledal

Dnr SBN 2020-996

Samhällsbyggnadsnämnden

Samråd om vattenförvaltning i Södra Östersjöns vattendistrikt

Förslag till samhällsbyggnadsnämndens beslut

1. Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen får i uppdrag att avge svar i enlighet med tjänsteskrivelsen.

Ärende

Linköpings kommun har getts möjlighet att yttra sig över Vattenmyndigheten i Södra Östersjöns vattendistrikts förslag till förvaltningsplan, åtgärdsprogram, miljökvalitetsnormer och en delförvaltningsplan med åtgärder mot vattenbrist och torka, inför vattenarbetet 2021-2027.

Synpunkter på samrådsdokumenten ska ha kommit in till Vattenmyndigheten senast den 30 april 2021 och det går att tycka till om hela eller delar av samrådet. Synpunkter lämnas via en av Vattenmyndigheterna speciellt framtagen digital enkät med förifyllda frågor. Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen föreslår att synpunkter lämnas på de delar som kommunen omfattas av med fokus på Åtgärdsprogrammet.

Förslag till synpunkter att skicka in till Vattenmyndigheten för Södra Östersjöns vattendistrikt bifogas denna tjänsteskrivelse (bilaga 1). Förvaltningen föreslår att nämnden ger förvaltningen i uppdrag och avge svar i enlighet med dessa synpunkter.

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse – Samråd om vattenförvaltning i Södra Östersjöns vattendistrikt, 2021-04-21
Bilaga 1 – Förslag till synpunkter i Vattenmyndighetens Word-mall för inlämnande av synpunkter.

Bakgrund

Vad behöver göras för att det i framtiden ska finnas tillräckligt med vatten av god kvalitet? Vattenmyndigheterna vill nu få in synpunkter på förslag till förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer inför vattenarbetet 2021–2027.

Alla länder inom EU arbetar sedan år 2000 med en gemensam vattenpolitik, som styrs av det så kallade vattendirektivet. Syftet med direktivet är att skydda och förbättra vattenkvaliteten i vattendrag, sjöar, grundvatten och kustnära havsområden. En viktig del i arbetet är att alla berörda, såväl myndigheter som organisationer, företag och privatpersoner, ska kunna vara delaktiga. Samrådet syftar till att samla in synpunkter från olika aktörer så att beslut kan fattas utifrån ett så brett underlag som möjligt. Med väl underbyggda och förankrade beslut finns bättre förutsättningar att bevara och förbättra Sveriges vatten.

Förslaget till förvaltningsplan beskriver tillståndet hos vattnen i distriktet, hur vattnet övervakas och används. Vattnets kvalitet bedöms med hjälp av många faktorer och det samlade resultatet redovisas i Vatteninformationssystem Sverige (VISS). Förvaltningsplanen ger en bra överblick av vilka problem och risker som behöver åtgärdas i Södra Östersjöns vattendistrikt. Den blickar också framåt och pekar ut riktningen för förvaltningen av vattenmiljön i distriktet på både kort och lång sikt.

Miljökvalitetsnormer säger vilken kvalitet ett vatten ska ha vid en viss tidpunkt och är målet för förbättringsåtgärderna i åtgärdsprogrammet. Normalt sett ska en vattenförekomst nå minst ”god status”. Ibland finns det dock anledning att göra undantag och tillåta att vattnet inte behöver nå upp till god status, eller att god status ska nås vid en senare tidpunkt. Förslagen till miljökvalitetsnormer som nu samråds om finns i VISS; viss.lansstyrelsen.se.

I förslaget till Åtgärdsprogram för Södra Östersjöns vattendistrikt finns förslag på vad myndigheter och kommuner ska göra för att miljökvalitetsnormerna ska kunna följas. Dessa åtgärder är av administrativ art, vilket ofta innebär att myndigheter och kommuner i sin tur behöver ställa krav på olika aktörer att vidta fysiska åtgärder som förbättrar vattenmiljön. Åtgärdsprogrammet beskriver även de samhällsekonomiska konsekvenserna av åtgärderna liksom de förväntade resultaten i miljön.

Eftersom samrådsunderlaget är väldigt omfattande och kommunen bara berörs av vissa delar av till exempel Åtgärdsprogrammet lämnas bara synpunkter för dessa områden. Övrigt lämnas utan synpunkt.

Huvudsakliga synpunkter på samrådsunderlaget

- Generellt är de föreslagna åtgärderna bra och det är bra att vissa skrivits om och förtydligats. Det borde dock finnas någon som är ansvarig för uppföljning av åtgärderna och som också har möjlighet att agera om åtgärdsprogrammet inte följs. Arbetet med uppföljning av åtgärder borde beskrivas i åtgärdsprogrammet. Det är bra att den gemensamma åtgärden nummer ett finns, men det står t ex inget om vad som händer om inte detta görs.
- Åtgärderna är svåra att "ta till sig" och svåra att enkelt och pedagogiskt förklara för den som är oinsatt. Eftersom åtgärderna innehåller mycket text och svåra ord är de heller inte så lätt att komma ihåg och räkna upp ens kommunernas sex egna åtgärder. Det finns därför önskemål om att Vattenmyndigheterna tar fram en "light-version" av kommunernas åtgärds-punkter som kan visas upp för t ex politiken.
- För att genomföra många av dessa åtgärder krävs tillstånd för vattenverksamhet. Hanteringen för att ansöka om vattenverksamhet tar tid, kräver mycket utredningar och underlag och kostar ofta mycket pengar. Det vore bra om denna process kunde förenklas och underlättas. Kan beslut om vissa åtgärder flyttas till länsstyrelsen? Kan någon resurs inom länsstyrelsen avsättas som kan bistå vid ansökan?
- Avsnittet om vattenråd behöver utvecklas med att vattenråden har olika förutsättningar eftersom de skiljer sig åt resurs- och organisationsmässigt. En del vattenråd är t ex även vattenvårdsförbund medan andra inte är det. Det finns behov av att tydliggöra vattenrådets roll och sätta upp ramar för hur möten, projekt m.m. bör genomföras. Bör styrelse finnas eller inte? Det bör även tydligare framgå hur delaktiga kommunerna bör vara i vattenrådsarbetet. Som det är nu kan ett vattenråd inte ensamt söka t ex LOVA-bidrag för genomförande av åtgärder. Där behöver kommunen ofta gå in som medsökande. Vattenrådets roll som remissinstans behöver även tydliggöras.
- Avsnittet om markavvattning bör kompletteras med att det bör vara enklare och gå snabbare för mark- och miljödomstolen att ompröva/upphäva en dom om ett markavvattningsföretag. De långa domstolsprocesserna om markavvattningsföretag fördröjer den kommunala samhällsbyggnadsprocessen och försvårar för den fysiska planeringen och dess genomförande med bebyggelseutveckling bland annat av bostäder.

- Synpunkt gällande Gemensam åtgärd 1 om Planering;

Egentligen är detta en tydligt formulerad åtgärd, men risken är stor att den inte når fram. Det gäller att ”någon” inom kommunens organisation tar på sig ansvaret för åtgärden. Med den allmänna formuleringen som står nu är risken att åtgärden inte tas omhand utan faller mellan stolarna.

- Synpunkt gällande Kommunernas åtgärd 1 om Vattenplanering;

Det är bra att en förvaltningsövergripande vattenplanering med en helhetssyn utifrån ett avrinningsområdesperspektiv föreslås och att fokus läggs på vattenförekomster där åtgärder behövs för att miljö-kvalitetsnormerna ska kunna följas.

En del i denna vattenplanering bör vara att ta fram lokala operativa avrinningsområdesvisa åtgärdsprogram som exempelvis redovisar lämpliga lokaliseringar för fysiska åtgärder. Detta skulle kunna tydliggöras under rubriken ”Motivering”. Det är dock tveksamt om det finns personella resurser hos kommuner och konsulter för att genomföra bland annat lokala åtgärdsprogram för alla vattenförekomster i kommunen på bara två år. Ett betydligt längre tidsperspektiv är mer realistiskt.

- Synpunkt gällande Kommunernas åtgärd 1 om Fysisk planering;

Avsnitten ”Motivering” eller ”Genomförande” bör kompletteras med information om att t ex lokala åtgärdsprogram kan tas fram som visar förslag till lämpliga lokaliseringar för fysiska åtgärder (för att uppnå MKN). Dessa kan sedan användas som stöd vid översikts- och detaljplanering. Det bör framgå tydligare att det är viktigt att fysisk planering måste ha stöd i lagstiftningen för att mark i städerna ska kunna avsättas till åtgärder för att uppfylla miljö-kvalitetsnormerna för vatten. Idag är risken stor att dessa ytor istället används för exploatering av exempelvis bostadsbebyggelse eller verksamheter.

- Synpunkt gällande Kommunernas åtgärd 5 om VA- plan inklusive dagvatten;

Rimlig men lite otydlig åtgärd. Hur omfattande ska en riskanalys vara? Data i VISS saknas för en heltäckande bedömning av flera vatten-förekomster. Bra att dagvatten har lyfts in i åtgärden. Detta är en åtgärd som nu skärps och förtydligas jämfört med tidigare åtgärdsprogram. Här blir det tydligt att det inte bara går att fortsätta enligt gammal VA-plan, utan att det finns behov av att se över och uppdatera den med ny information med koppling till MKN.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till Åtgärdsprogram för kommande sex- årscykel kommer att kräva mer förvaltningsövergripande planeringsunderlag och även ökad samverkan med bland annat Länsstyrelsen och omgivande kommuner. Även behov av mer fokuserat åtgärdsarbete som utgår från de vatten som idag inte mår bra/ har god vattenstatus.

Vattenplaneringen kommer inte nödvändigtvis att innebära att ytterligare planeringsdokument behöver tas fram, men processen inom ordinarie verksamhet behöver förbättras/förändras. Kommunen saknar idag t ex en övergripande beskrivning av var miljö kvalitetsnormerna för vatten inte följs liksom tillhörande lokal åtgärdsplan. Arbete med att ta fram dessa planeringsunderlag och även ett ökat fokus på åtgärdsarbetet kommer att kräva mer resurser från kommunen under perioden 2021-2027.

Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen

Leif Lindberg

Synpunkter på samrådsunderlaget
skickas till:
Vattenmyndigheten i Södra Östersjöns
vattendistrikt